Omgaan met tegenstellingen; andere aspecten van polariteit; egoïsme

Ziek en gezond,
mannelijk en vrouwelijk,
leven en dood,
ja-stroom en nee-stroom,
zelfzuchtigheid en onzelfzuchtigheid.

7 juni 1968
lezing 164

"Gegroet, lieve vrienden. Zoals altijd stromen de zegeningen jullie toe. Een zegen is een stroom en een kracht die bij je binnenkomt in de mate waarin jij je er bewust en graag voor openstelt.

Ik wil het in deze lezing eerst hebben over het feit dat als een mens ongelukkig is, dit bijna altijd als een teken van ziekte wordt gezien. Meestal wordt dit op een verkeerde, misvormde manier bedoeld en uitgelegd. Met als gevolg dat de mens tegen deze uiting van zijn innerlijke wezen vecht alsof die uiting zelf de ziekte is. Natuurlijk is het waar dat de mens niet ziek, neurotisch of ongelukkig zou zijn als hij helemaal in harmonie was met de universele krachten. Maar het is net zo waar dat zijn ziekte, zijn ontevredenheid en disharmonie een teken zijn van gezondheid. Want het is juist het ware zelf van de mens, zijn spirituele wezen, dat via die ontevredenheid spreekt en zo het bewuste ego laat weten dat er iets moet veranderen, Het ware zelf zegt tegen de uiterlijke persoonlijkheid dat het op een verkeerde manier bezig is. Deze boodschap komt uit een gezond stuk voort en is gericht op herstel van gezondheid, welbevinden en geluk. Waarheid en leven

komen overeen met het diepst mogelijke welbevinden, zonder enige beperking; in een vreugdevolle zekerheid en houden van jezelf. Als de mens op zo'n manier in het leven staat, is het spirituele wezen van zijn innerlijke kern volmaakt tevreden. Een neurose, een ontevredenheid, is dus in diepere zin een teken van gezondheid. Hoe vrijer het goddelijke wezen van de mens is, hoe minder vastgeroest en verborgen het is, hoe helderder de uiterlijke persoonlijkheid de boodschappen ervan registreert. Soms wordt dit gevoeld als 'een geweten hebben'. Minder ontwikkelde individuen, waarvan het ware zelf diep begraven is, registreren dergelijke tekens veel minder scherp. Zij kunnen uitgebreide periodes, zelfs incarnaties lang doorleven zonder hun innerlijke onrust te voelen, zonder bange vermoedens, angst, twijfel of pijn dat ze uiterlijk afwijken van het universele leven. Zij registreren geen onrust als zij hun integriteit geweld aandoen en kunnen zelfs een tijdelijke, onbestendig soort van voldoening voelen als zij aan de behoeften van hun destructieve verlangens tegemoet komen.

Dat neurose op zich een teken is van een gezonde geest die rebelleert tegen het wanbeheer van de uiterlijke persoonlijkheid, wordt meestal totaal niet gezien, of zelfs genegeerd. Op deze manier wordt dat wat gezond is heel subtiel tot ziekte bestempeld, zodat het individu juist de boodschap van de gezonde geest aanvecht. Hij probeert zich aan een ongezonde toestand aan te passen, in de veronderstelling dat zijn rebellie tegen deze toestand onvolwassen, niet realistisch en neurotisch is.

Nu zeg ik niet dat niet óók vaak mensen met onvolwassen, onrealistische neigingen onder hun eigen verantwoordelijkheid proberen uit te komen, iedere vorm van frustratie ontkennen en erop uit zijn om niets te geven en alles te willen krijgen. Je weet dat dergelijke houdingen beslissende factoren in de menselijke persoonlijkheid zijn, die onder ogen gezien en veranderd moeten worden. Maar het vreemde is dat hoe meer de mens zijn geboorterecht om gelukkig te zijn negeert en de boodschappen over het hoofd ziet van zijn geest die hem op weg wil helpen naar een leven volgens dat grondrecht, hoe meer hij probeert de zaak voor de gek te houden en er vanaf te komen met niets te geven. In feite is het logisch. Hoe meer een menselijk wezen gelooft dat hij zijn fundamentele geluk moet opofferen omdat hij door dat te doen 'goed' of 'volwassen' is, hoe meer hij zich beroofd voelt, met het onvermijdelijke gevolg dat hij, ergens ondergronds, emotioneel een verborgen destructiviteit en een meedogenloze zelfzuchtigheid opbouwt. Deze onderstromen kunnen ieder moment tot uitbarsting

komen. Hoe sterker de onderdrukking wordt en het contrast met de opgelegde beelden groeit, hoe waarschijnlijker het wordt dat zo iemand instort of een heftige uitbarsting krijgt waardoor hij zich niet meer in de hand kan houden. Later in de lezing komen we hier nog op terug.

Laten we nu het voorbeeld nemen van een menselijk wezen dat zijn persoonlijke groei verwaarloost. Onherroepelijk moet er ontevredenheid ontstaan. Maar de bewuste geest kon wel eens niet in staat zijn de boodschap van de ontevredenheid goed te verstaan. Iemands eigen bewustzijn van deze zaken is bepalend voor de diagnose. Professionele hulp bestaat maar al te vaak uit het proberen een patiënt zijn toestand te laten accepteren, in de overtuiging dat zijn wanhopig geworstel bijvoorbeeld uitsluitend rebellie tegen autoriteit is, of een zelfvernietigend afzetten tegen een zorgeloos, veilig leven. De weerstand van de persoon zelf om de werkelijke oorzaak te herkennen, werkt er natuurlijk aan mee om de helper op een dwaalspoor te brengen. De angst voor de consequenties van een volledige overgave aan de eigen groei zorgt ervoor dat het wenselijker lijkt om alleen maar een recalcitrant kind te zijn. Dit alles is nog misleidender omdat - zoals ik al gezegd heb - een dergelijke onvolwassen rebellie en zelfvernietigingsdrang inderdaad óók bestaan. Maar die zijn zelden de oorzaak van het kwaad, dat zijn slechts enkele van de gevolgen.

Je ziet hoe gemakkelijk het is om verward te raken in de subtiliteiten van gezond of neurotisch zijn. Een neurose is tegelijk een teken van gezondheid en van ziekte; een boodschap die de mens weer leidt naar een welbevinden in zichzelf nadat hij de juiste weg is kwijtgeraakt. Dit is weer eens een demonstratie van hoe dualiteit wordt overstegen. De dualistische opvatting is óf ziek, óf gezond. Een neurose wordt dan altijd uitsluitend als ziekte gezien. Dit mag dan waar zijn, maar het is net zo waar dat het komt vanuit een streven naar gezondheid. Het is uiterst belangrijk, vrienden, dat je jezelf en je geestesgesteldheid en gevoelens op deze manier en vanuit dit gezichtspunt benadert.

Dit brengt me weer bij het onderwerp dualiteit. Ik zeg het nog eens: de spanningen en verwarring in een mens, zijn lijden en zijn angsten zijn allemaal het gevolg van de dualistische staat van bewustzijn, waarin alles in tweeën gedeeld is en waarin de ene helft als goed en wenselijk wordt beschouwd en de andere helft als slecht en onwenselijk. Dit is altijd een verkeerde, illusoire manier om het leven te bekijken en ervaren. De tegenstellingen moeten niet op deze manier gescheiden

worden - ik heb het jullie al vanuit vele gezichtspunten in veel verschillende lezingen laten zien. Ik heb dat nu net weer geprobeerd. Als de mens door zijn persoonlijke ontwikkeling de tegenstellingen overstijgt en met elkaar verzoent, dan, en alleen dan kan hij tot de staat van eenheid komen. Zoals ik ook meermalen gezegd heb: om tot deze staat te komen moet je de tegenstellingen onder ogen zien en accepteren zolang zij als tegenstellingen ondergaan worden, zodat de innerlijke spanning minder wordt.

Er bestaat een aantal tegenstellingen dat niet meer als de een *tegenover* de ander ervaren wordt, zelfs in deze dualistische sfeer van bewustzijn. De mens heeft zich voldoende ontwikkeld om enkele van die polariteiten te overstijgen. In die gevallen ervaart de gemiddelde mens niet meer het ene als goed en het tegenovergestelde als slecht. Als ik 'niet meer' zeg, bedoel ik dat in vroegere staten van bewustzijn dit wél het geval was - in elk individu en in elk opzicht.

Laten wij bijvoorbeeld de mannelijke en vrouwelijke principes eens nemen die ik in de vorige lezing heb besproken.[1] Alleen hij die uitzonderlijk misvormd is, uiterst subjectief beïnvloed en verstoord - en zelfs dan zal hij er zelden openlijk voor uitkomen - ervaart het ene als positief en het andere als negatief. De diepe psyche, die niet los is van alle oude blokkades, houdt zich nog vast aan de scheiding tussen goed tegenover slecht. Maar geleidelijk aan en in steeds grotere mate ervaart de gemiddelde persoon deze tegenstellingen op een waarheidsgetrouwe manier: dat *beide* innerlijk goed en mooi zijn. Zij vullen elkaar op een prachtige manier aan, maken een eenheid, één geheel. Beide bevatten aspecten van het creatieve universum.

Nog een voorbeeld waar, in een naar gezondheid groeiende geest tegenstellingen overbrugd zijn, niet meer als goed tegenover slecht staan, maar als elkaar aanvullende facetten gezien worden, die beide hun eigen functie vervullen, elkaars gelijken in schoonheid. Dit zijn de krachten van activiteit en passiviteit; de principes van expansie en contractie, van initiatief nemen en ontvankelijk zijn – om maar eens de meest recente discussiepunten te nemen. Er zijn er veel, véél meer die eerder gezien worden als elkaar aanvullend en wederzijds vervullend dan als elk voor zich exclusief, zelfs in deze, als geheel genomen nog dualistische staat. Iedereen beschouwt de dag en de nacht als elkaar

[1] Lezing 163 'Geestelijke activiteit en ontvankelijkheid' (Noot vertaler)

aanvullende natuurverschijnselen, met beide hun eigen waarde, hun eigen schoonheid, hun eigen functie en bestaansrecht. Alleen een wel heel erg misvormde persoonlijkheid kan de een als goed beschouwen en de ander bestrijden als slecht.

Aan de hand van deze voorbeelden ga je misschien voelen dat het in werkelijkheid zo is met *alle tegenstellingen*, zelfs met tegenstellingen die maar heel moeilijk op deze manier te bevatten zijn. Ik heb geprobeerd je te laten zien dat het zelfs bij een tegenstelling als *gezondheid* en *ziekte* in werkelijkheid niet om goed tegenover slecht gaat. Beide kunnen het allebei zijn. Dat wil zeggen: als een gezond persoon zijn spirituele behoeften geweld aandoet, zijn behoefte aan groei, aan een totaal gevoel van liefde, aan de diepste ervaringen van geluk, plezier, eenheid met anderen - als hij gezond blijft terwijl zijn ego geïsoleerd en afgescheiden is en gevoelloos voor zijn eigen diepste zelf en voor anderen, is dat niet goed. Ziekte daarentegen is goed als het gezien wordt als een symptoom dat de weg wijst naar volledige gezondheid, vervulling en geluk.

Wat goed is en wat slecht, is dus nooit zo te scheiden dat de ene polariteit het een is en de andere het ander. In zijn natuurlijke, onvervormde staat is elke polariteit helemaal goed. Waar misvorming en dwaling optreedt, wordt elke polariteit slecht.

Dit is het moeilijkst te ervaren bij de allergrootste tegenstelling: leven en dood. Het voorafgaande kan misschien een beetje helpen zodat je je gaat afvragen, of vaag op een nieuwe manier gaat voelen, dat het bij deze dualiteit eigenlijk niet anders kan zijn. Laat me jullie zeggen, vrienden, dat hoe beter je erin slaagt in je eigen zielswereld en met je eigen zielskrachten polariteiten met elkaar te verzoenen, op alle verschillende gebieden, je des te duidelijker zult voelen dat het bij leven en dood niet anders is, dat beide goed zijn en dat je voor geen van beide bang hoeft te zijn of ertegen hoeft te vechten. Naarmate meer andere polariteiten of dualiteiten één beginnen te worden en als vitale functies van het leven ervaren worden, beide op hun eigen manier zinvol en mooi, moet dit ook wel gebeuren met leven en dood.

Er zijn tal van andere tegenstellingen die de mens in dit stadium van zijn ontwikkeling alleen maar kan ervaren als goed tegenover slecht. Naarmate hij zich ontwikkelt, in het bezit komt van zijn rechtmatig erfdeel, zich zijn goddelijke natuur bewust wordt, ervaart hij het leven

niet meer op deze dualistische manier. Alleen dan kan de ziel vredig zijn, kunnen de zielsbewegingen ontspannen zijn en is er een voortdurende staat van vreugde. Want spanning roept op tot ongenoegen, maakt vreugde onmogelijk. En spanning is onvermijdelijk zolang je nog in de illusie verkeert dat er altijd weer nieuwe dingen zijn om tegen te vechten. Zielskrachten sluiten zich af voor al het goede van het leven als een entiteit gelooft dat hij in gevaar is. Omdat al die tegenstellingen voortdurend aanwezig zijn en dreigen, zowel diep in de mens zelf als om hem heen, is hij voortdurend gespannen zolang hij een van de polariteiten van een tegenstelling als slecht blijft zien.

Omdat het hele leven uit tegenstellingen bestaat, waarvan meeste exclusief en tegengesteld aan elkaar lijken (het ene goed, het andere slecht, het ene om naar te graaien, het andere om heftig af te wijzen) brengt dat de mens in een voortdurende staat van pijnlijke spanning: angstig graaiend, onnodig afwijzend. De gevolgen zijn pijn en frustratie. Dit schept nog meer verwarring wanneer de mens gelooft dat hij het juiste gedaan heeft door tegen het slechte te vechten en naar het goede te streven. Waarom is hij dan toch zo ontevreden, zo leeg, is er dan toch zo'n gemis aan de vitale vreugden van het leven? Een dergelijke verwarring is zelden bewust en helder. Als het dat wel was, zou het veel gemakkelijker zijn om meteen al de veronderstellingen te onderzoeken en te testen die tot de misvormingen leidden. De problemen zijn echt een illusie, net zo'n illusie als de scheiding in goed en slecht, maar zij lijken werkelijk door alle ellende die eruit voortkomt.

De tegenstellingen waarmee en waartegen de mens worstelt, creëren een gigantische spanning. Eeuwenlang is de mens er in zijn psychische bestaan op ingesteld om in een tegenstelling het ene als goed en juist te voelen, het andere als slecht en kwaad. Dus moet hij onvermijdelijk in verwarring de weg kwijtraken. Hij probeert al zijn persoonlijke problemen vanuit dit gegeven op te lossen en slaagt daar natuurlijk nooit in, vindt nooit een oplossing die hem vrede schenkt. Alle alternatieven van handelen die hem ter beschikking staan, benadert hij op deze manier. Zo is de vooronderstelling waar hij van uitgaat juist de basis voor nog meer en verdergaande verwarring en dwaling.

Op gezette tijden leidt deze spanning tot een uitbarsting. Op andere momenten heffen de twee polariteiten, die elk op zich exclusief lijken, elkaar op. In het wanhopig zoeken naar een oplossing vanuit dergelijke

verkeerde veronderstellingen wordt altijd de ene polariteit afgezet tegen de andere. Zo doen ze elkaar te niet. In de ware opvatting worden beide tegenstellingen geaccepteerd en functioneren ze organisch, wederzijds elkaar steunend. In de denkbeeldige opvatting van beider exclusiviteit, als ze gelijkelijk verdeeld worden en tegelijkertijd bevochten, veroorzaken ze kortsluiting.

In het duister van de verwarring komt het individu voor een keuze te staan die hij niet bevredigend kan maken. Is de verdeling ongelijk, op een niet-organische, misvormde manier, dan kan het komen tot een uitbarsting. Is de verdeling gelijk, in balans, maar ook op een niet-organische, misvormde manier, dan worden alle krachtstromen uitgeschakeld, kortgesloten. Wat de geest voor waar houdt, gebeurt dan: de twee tegenstellingen heffen elkaar op. Het gevolg hiervan is verlamming, levenloosheid en het afsterven van gevoelens waarover wij het al zo vaak in ons werk samen gehad hebben. Over die verlamming en doodsheid hebben we het vaak gehad in verband met andere aspecten, waar ongeveer hetzelfde voor geldt. Angst voor gevoelens bijvoorbeeld. Maar is die angst niet juist gebaseerd op zo'n dualistisch gevecht - het vechten tegen een keuze tussen polaire krachten in het innerlijke leven van de mens?

Laten we een eenvoudig voorbeeld nemen dat tegelijk illustratief is voor het principe van de Ja- en de Nee-stroom; in andere verbanden hebben we het hier al eerder over gehad. De Ja-stroom staat voor het bevestigende principe, het principe dat ruimte maakt, omarmt, open is en ontvankelijk voor het leven. De Nee-stroom staat voor het afwijzende principe. Het trekt terug, onttrekt zich, ontkent, trekt zich in zichzelf terug. Volgens de algemene opvatting en veronderstelling is het bevestigende principe goed en wenselijk, terwijl het afwijzende principe ziek, slecht, ongewenst is. De religie zelf heeft deze verdeling gemaakt, waarbij impliciet God als de bevestigende kracht en de duivel als de afwijzende kracht werden voorgesteld. Op z'n best is dit maar de helft van de waarheid. Als je in de diepten van je onbewuste reflexen deze verdeling accepteert, betekent dit onnoemelijk veel verwarring en pijn. Vanaf het moment dat iemand door zo'n houding geleid wordt, moet hij wel verstrikt raken in dwalingen die weer tot nog meer dwalingen en misvattingen over het leven leiden, en wordt het steeds moeilijker om uit die doolhof te komen.

Dit is heel eenvoudig aan te tonen: het is even onwenselijk om een

ongewenste toestand, een destructieve houding te bevestigen als om een positieve, constructieve staat of houding af te wijzen. Een individu dat er op gericht is alleen maar te bevestigen, zal elk afwijzen ervaren met aarzeling, twijfel, onzekerheid en schuldgevoelens, zelfs als dat afwijzen in die specifieke situatie gezond en constructief is. (Ik heb het hier natuurlijk wel over heel subtiele reactieniveaus, die in de onbewuste of halfbewuste geest huizen.) De volgende schakel in deze kettingreactie is het probleem om voor jezelf op te komen, om als deel van de schepping je eigen rechten op te eisen, om gezond agressief te zijn. Zo iemand voelt zich gedwongen om altijd maar toe te geven, nooit 'nee' te zeggen op welke eis dan ook, hoezeer hij daardoor ook wordt uitgebuit. Dat veel mensen niet durven staan voor zichzelf en zwak zijn, is het gevolg van een diepgewortelde angst om wat dan ook af te wijzen. Met ware goedheid, gebaseerd op het vrijuit schenken van liefde, op de royale instelling om van zichzelf te geven, heeft dit niets te maken. Er is een subtiele angst om hoe dan ook voor zichzelf op te komen, om iets voor zichzelf op te eisen. Een dergelijk gebrek aan vrijheid en zelfbewustzijn vermindert het vermogen om lief te hebben en vergroot het onderliggende isolement en de zelfzuchtigheid op een destructieve manier. Je ziet dus, vrienden, dat het zelfs in het geval van het schijnbaar vanzelfsprekende goed tegenover slecht van de Ja- en de Nee-stroom nooit het een tegenover het ander is. Het zou een volkomen misvatting zijn het bevestigende principe onder alle omstandigheden als een algemene houding aan te nemen en het afwijzende principe af te wijzen.

Hieraan zie je eens te meer dat de dualistische kijk van deze wereld tot dwaling en pijn, tot verwarring en spanning leidt en weg van alle ware oplossingen. *Polariteiten breng je bij elkaar door in beide tegenstellingen het goede te zien.* Alleen dat leidt tot de waarheid, de werkelijkheid, gezondheid, het open bloeien van universele vreugde en verruiming van bewustzijn. Dit is de grondtoon van al mijn lezingen. Maar hoe verder we gaan en hoe meer je de diepte van jezelf ingaat, hoe belangrijker het wordt dat je geleidelijk aan al je talenten en je leven herijkt op dat eenheidsprincipe. Dit geldt allereerst voor je denkprocessen, later ook voor de meest subtiele emotionele reacties en opvattingen. Steeds dichter kom je bij het punt waar je *beide* tegenstellingen in hun waarheidsgetrouwe, werkelijke, gezonde uitingen kunt omarmen. Steeds beter raak je erop afgestemd om hun gezonde en hun misvormde versies te herkennen. Waarschijnlijk zul je meer met je gevoel dan met je denkprocessen gaan beoordelen welke

de ware zijn en welke niet.

In deze zelfde geest wil ik het nu hebben over het uiterst belangrijke onderwerp: zelfzuchtigheid. In de loop van ons werk samen hebben we het hier natuurlijk al op verschillende manieren over gehad. Maar in deze lezing wil ik er wat nadrukkelijker en wat dieper op ingaan. Want het is een zeer belangrijk onderwerp dat tal van vertakkingen kent in ieder menselijk bestaan, in iedere menselijke psyche en daardoor ook onvermijdelijk in het uiterlijke leven. Tegelijkertijd is het ook moeilijk om erover te praten omdat het zo gemakkelijk mensen kan misleiden die kinderlijk, egoïstisch, op een verkeerde manier zelfzuchtig zijn en zich afzonderen en die maar al te graag hun destructieve zelfzuchtigheid, hun afzondering als gezond en voor zichzelf opkomend zouden willen bestempelen. Daarom heb ik er zo lang mee gewacht om gedetailleerd op dit onderwerp in te gaan. De meeste van mijn vrienden zijn zo langzamerhand wel in staat om onderscheid te maken tussen gezonde en destructieve zelfzuchtigheid, zodat zij niet meer het gevaar lopen om het een voor het ander te houden. Dit gevaar moet te allen tijde vermeden worden. Dan zal het besef van deze woorden een bevrijding voor je betekenen.

Het is bij mensen een wijdverbreid en algemeen geaccepteerd idee om zelfzuchtigheid als verkeerd, slecht en onwenselijk te zien, terwijl alle soorten van onzelfzuchtigheid als lofwaardig, goed en juist worden beschouwd. Zelden wordt het onderscheid gemaakt dat er vormen van zelfzuchtigheid bestaan die innerlijk gezond en goed zijn, die waken over het onvervreemdbare recht van de mens om gelukkig te zijn; die zijn vermogen tot groei en ontwikkeling beschermen. Daarmee samengaand wordt ook zelden gezien dat onzelfzuchtigheid een ziekelijke uiting kan zijn van een zelfvernietigingsdrang, zwakte, het uitbuiten van anderen door jezelf tot slaaf te maken, evenals het anderen toestaan om jou uit te buiten. Dit heeft weinig te maken met oprechte zorg voor de rechten van anderen. In feite *is alleen degene, die op de juiste, gezonde manier zelfzuchtig kan zijn, in staat tot oprechte zorg voor de rechten van anderen*.

Zelfzuchtigheid heeft een door en door gezonde oorsprong, die zegt: “Ik ben een uiting van God. Als zodanig ben ik in mijn gezonde, niet geblokkeerde staat een gelukkig individu. Want alleen een gelukkig individu kan geluk verspreiden. Alleen een individu dat naar zijn mogelijkheden en naar zijn ingewortelde bestemming toegroeit, is

gelukkig. Zo zijn geluk en de vervulling van je bestemming synoniem. Het een is ondenkbaar zonder het ander. Ik ben ook een volkomen vrij individu, autonoom en volledig verantwoordelijk voor het leven dat ik voor mezelf schep. Geen ander kan mijn leven, mijn groei, mijn geluk bepalen. Ik sta mezelf niet toe om deze verantwoordelijkheid subtiel op anderen af te schuiven door ze te 'kopen' met mijn valse onzelfzuchtigheid, door mijzelf tot slaaf te maken, door mezelf zo'n gevoel van onzelfzuchtigheid te geven omdat ik afstand doe van mijn rechten."

Het hierboven genoemde besef kun je je niet diep genoeg eigen maken. Mediteer erover op de meest persoonlijke en diepste manier en kijk waar en hoe je onbewust van die houding afwijkt. Hoe sterker je deze eerlijke, gezonde en verantwoordelijke manier van leven uitstraalt, des te zekerder voel je je in jezelf omdat die zekerheid verankerd ligt in jezelf. Zo brengt de waarheid je tot de goddelijke kern, die dan je anker wordt. In onoprechte onzelfzuchtigheid verliest de mens zijn innerlijke centrum. Hij raakt dan verankerd in de ander voor wie hij zich opoffert. Waar een dergelijke houding onder ogen wordt gezien, ontdek je dat er nooit, maar dan ook nóóit vanuit oprechte, spontane liefde, in de vrije geest van een spontaan geven, een dergelijk offer gebracht kan worden. Want als dat wél het geval is, is het gewoon geen offer meer. Dan is het zo plezierig dat het zowel zelfzuchtig als onzelfzuchtig is. Onzelfzuchtigheid *is* zelfzuchtigheid en omgekeerd. Een opofferende onzelfzuchtigheid houdt altijd een innerlijk marchanderen in, een verborgen verlangen om ergens onderuit te komen, waarbij een uiterlijke sentimentaliteit de handeling goed doet lijken. Het is altijd, altijd liefdeloos en staat groei in de weg.

Als de mens niet in zijn eigen ware zelf verankerd is, maar in de waardering van anderen om op die manier tot individualiteit, zelfrespect en geluk te komen, dringen de boodschappen van zijn goddelijke natuur niet tot hem door. De verbinding met zijn vitale levenscentrum is verbroken. Hij zwalkt van het ene naar het andere tegenovergestelde alternatief, raakt in de war over wat nu goed is en wat niet, zowel voor zichzelf als voor degenen bij wie hij betrokken is.

Als gevolg van deze uitbesteding van zijn wezen gaat hij een pad waarop het niet-gelukkig-zijn gelijkgesteld wordt aan onzelfzuchtigheid, wat weer gelijk staat met een goed mens te zijn. Deze dwaling is nog maar het begin van een cyclus van verdere dwalingen, die weer vele kettingreacties van destructieve emoties en houdingen creëren.

Om er maar een paar te noemen: zelfbedrog over wat goed is, afhankelijkheid (die dan ook wordt uitgelegd als liefde en zorg voor degene waarvan men afhankelijk is), zwakte, hulpeloosheid, valse bescheidenheid - en daar komt weer woede, wrok en/of rebellie uit voort. Hoe sterker dit alles onderdrukt moet worden om niet het mooie kaartenhuis in gevaar te brengen, hoe groter de wanverhouding wordt tussen oppervlakte en onderliggende emoties. Hoe groter de uiterlijke, aangenomen, opofferende onzelfzuchtigheid wordt, hoe sterker de daaruit voortkomende woede en vijandigheid in het geheim een destructieve zelfzuchtigheid opbouwen. In die emoties en verborgen verlangens geeft men totaal niet om de ander, die men graag uit al zijn rechten zou werken omdat die ander niet werkelijk voor hem bestaat doordat hij zelf niet in de werkelijkheid leeft. Deze verborgen, destructieve zelfzuchtigheid wordt gevreesd en zorgt ervoor dat schuld een onneembare blokkade lijkt, juist omdat het plaatje van beneden af zo anders is dan van bovenaf. Wie niet op de juiste en gezonde manier zelfzuchtig kan zijn, kan zichzelf ook niet als werkelijk ervaren - het is allemaal een spelletje, hoe je er met een minimum aan investeringen in het leven het makkelijkst vanaf komt. Als iemand zichzelf, zijn groei en zijn geluk niet voldoende serieus neemt, niet beschouwt als werkelijke factoren om rekening mee te houden, hoe kan die andere mensen ervaren als voldoende werkelijk om zorg voor hun ware wezen te hebben?

Als zelfzuchtigheid geacht wordt slecht te zijn en onzelfzuchtigheid goed, ongeacht het hoe en het waarom, gaan dualiteit en dwalingen overheersen. Dan is er onvermijdelijk een conflict tussen het eigenbelang en het belang van anderen. Het lijkt inderdaad een echt conflict. Op dat niveau is het dat ook. Maar als de dualiteit eenmaal overstegen is, bestaan dergelijke conflicten niet meer. Want wat goed is voor je eigen ware zelf, moet absoluut en onvermijdelijk ook goed zijn voor het ware zelf, het werkelijke uiteindelijke geluk en de groei van de ander. In de sfeer van innerlijke werkelijkheid, van universele waarheid, diep in je, kan nooit een conflict bestaan tussen de ware belangen van individuen. Tegengestelde belangen bestaan alleen op de opgelegde niveaus vol pretenties, neurotische behoeften, destructieve zelfzuchtige en uitbuitende eisen die het open bloeien van de waarheid en het geluk van alle betrokkenen in de weg staan.

Als door dualiteit zelfzuchtigheid opgesplitst wordt in verkeerde delen en onjuiste waarden, zodat onwaarachtige, onechte en misvormde

houdingen de overhand krijgen, wordt onvermijdelijk datgene wat ware groei en waar geluk vernietigt, als het juiste gezien. Het verleent hem die zich opoffert, onoprechte nederigheid en daarmee valse trots. Het maakt een uitbuiter van degene die het offer aanneemt - altijd onder het mom van rechtschapenheid. Kan daarin waarheid en schoonheid, zaligheid en ontplooiing bloeien? Voor degene die zich opoffert, of voor degene die dit blindelings accepteert? Zelfs als je van buitenaf kunt stellen dat een dergelijke overeenkomst terecht is, is dat dan werkelijk zo? Wat gebeurt er in de psyche van de beide mensen die bij deze interactie betrokken zijn? Aan degene die het accepteert, moet een groeiend schuldgevoel knagen. Maar hij kan zichzelf niet toestaan dit onder ogen te zien, want dan stort z'n hele bouwsel in elkaar - en hij wil er niet van af. Ik heb het al gehad over de rebellie, de woede en het onechte gevoel van goedheid, de gedachte slachtoffer te zijn die bezit neemt van de psyche van degene die zich opoffert.

Als de polariteiten zelfzuchtigheid/onzelfzuchtigheid met elkaar verzoend worden, gebeurt er dit: het zelf wordt geaccepteerd als het centrum van bestaan - niet door jezelf als belangrijker te zien dan de ander, maar door het besef dat jouw ego verantwoordelijk is voor jouw leven. Het is de voerman in jouw leven, de kapitein die bepaalt waar je gaat. Alleen dan kun je zien en ervaren dat jij en de ander één zijn, van binnen. Onvermijdelijk ervaar je dat een juist gevoel van eigenbelang daar, waar het er echt op aankomt, op het diepste niveau, nooit, nóóit de belangen van de ander in de weg kan zitten. Maar zelfs een goede en gezonde vorm van eigenbelang gaat bijna altijd in tegen het egoïstische eigenbelang van de ander. Daarom vraagt het vaak heel wat strijd en heel wat moed om je ware eigenbelang te volgen. De wereld om je heen vecht ertegen en maakt zichzelf wijs dat waarachtig eigenbelang niets anders is dan egoïsme en destructieve zelfzuchtigheid. Je moet sterk zijn om de afkeuring van de wereld te weerstaan en je eigen spirituele weg te gaan. Aangezien iemands eigen spirituele weg alleen maar zegenrijk kan zijn, en de wereld ervan overtuigd is dat, wat zegenrijk is, verkeerd en zelfzuchtig is - moet je heel sterk en onafhankelijk worden om je niet te laten beïnvloeden en je niet ten onrechte schuldig te voelen over zaken waarin jou werkelijk niets te verwijten valt. De mens moet een aantal van deze diepe blokkades en weerstanden overwinnen voor hij kan gaan voelen dat het pad van groei de meest zegenrijke ervaring is die hij zich maar kan voorstellen. Alle zelfbedrog moet uitgebannen worden vóór deze waarheid zich aan de mens kan openbaren.

Als je dit principe begrijpt, vrienden en van daaruit verdergaat en jezelf een aantal vragen stelt, staat je een prachtig nieuw ontwaken te wachten. In deze fase van je padwerk begin je misschien met de vraag: "Wat maakt me het meest gelukkig?" Als je heel diep gaat, moet je wel zien dat wat je echt gelukkig maakt, constructief moet zijn, groei moet veroorzaken en je meer in verbinding brengt met het kosmische leven en dus met God. Als je diep genoeg gaat en niet twijfelt en angstig terugschrikt voor je zelfonderzoek, zul je ook inzien dat het nooit kan ingaan tegen de ware belangen van groei en ontplooiing van hen wier egoïstische, ziekelijke belangen inspelen op je eigen angstige, afhankelijke zelf dat geen eigen verantwoordelijkheid wil. Een gezond eigenbelang kan ingaan tegen het belang van stilstand en stagnatie bij jezelf en bij anderen. Als je dit eenmaal oprecht en zonder sentimentele gevoelens ziet, komt vanuit deze waarheidsgetrouwe visie in jou de moed om jezelf te zijn. En al dat doen alsof, en daarmee veel spanning en lijden, zul je kwijt zijn. De kern, die zo eenvoudig is, blijft: *wat groei en ontplooiing van de ziel voortbrengt, moet ook vitaal geluk, sprankelende aanmoediging en plezier opleveren. Want dat is de goedheid van Gods wereld*.
Het is de misvorming van Gods wereld die datgene prijzenswaardig maakt wat de evolutie van het individu niet verder helpt.

Wees gezegend, jullie allemaal, vrienden. Wees diep in de waarheid van je goddelijke wezen. Laat jezelf steeds meer worden wat je werkelijk bent - God."

Deze lezing werd gegeven via Eva Pierrakos in 1968
Oorspronkelijk uitgegeven door Center for the Living Force, Phoenicia (N.Y)
onder de titel: 'Further Aspects of Polarity – Selfishness'.
Vertaling door Ernst Winkler in 1991.
© Stichting Gemeenschap Het Pad Uitgave 2009